

Jornada “Diàlegs sobre recerca científica, gènere i igualtat: Conferència i Taula Rodona” organitzada per l’Escola de Doctorat de la UdG en motiu del Dia Internacional de les dones, 07-03-2024.

La Conferència “Ciència, tecnologia i valors des d’una perspectiva de gènere. Exemples de diferents disciplines” va anar a càrrec de la Dra. Eulàlia Pérez-Sedeño, investigadora en Ciència, Tecnologia i Gènere del CSIC i Catedràtica de Lògica i Filosofia de la Ciència (<https://www.ipp.csic.es/es/personal/eulalia-perez-sedeno>). Començant amb l’exemple de María Martínez Patiño, corredora de tanques que va generar una polèmica en relació al seu “sexe”, va mostrar com la qüestió del sexe i del gènere és complexa i ha calgut reconceptualitzar-la. Des de diversos resultats de projectes sobre ciència i tecnologia va demostrar com la “ceguesa de gènere” produïa un coneixement imprecís, erroni o transmissor d’estereotips i prejudicis pel que fa a les dones, les persones no binàries i altres col·lectius. La conferenciant, des de la seva formació en astronomia antiga i la coordinació de projectes sobre els debats actuals d’epistemologia i metodologia científica i estudis de gènere a nivell interdisciplinari, va insistir en la innovació i revisió que aporten al coneixement científic. D’altra banda, va presentar dades sobre la desigualtat de desenvolupament de carrera científica per part de les dones i de qui fa estudis feministes a l’educació superior, malgrat les normatives internacionals i les recents lleis. Des de la filosofia de la ciència i l’epistemologia es considera que hi ha valors constitutius (o interns o epistèmics) que estan a la base de les normes o regles metodològiques i no constitutius (o externs o contextuals) que pertanyen a l’àmbit cultural i social però que no intervenen en la ciència. Però les anàlisis feministes i d’altres col·lectius han demostrat que el coneixement és una pràctica social i, com a tal, porta valors i ideologia. Des de la intersecció s’inclou l’heteronormativitat, l’etnocentrisme, el classisme i altres. Amb la pregunta: *De quina manera una persona que fa ciència i pertany a la comunitat científica és capaç de deixar la ideologia, si pertany una comunitat cultural, social, religiosa, o altres, de banda?* Va plantejar que en física i matemàtiques potser és més difícil, però les disciplines que afecten a éssers humans és fàcil i que si interessa un coneixement que tingui en compte l’evidència empírica, però també que estigui sotmès a la crítica social. Exemples, com el de Ruth Hubbard pel que fa a la teoria de la reproducció i les implicacions socials o la revisió de la Primatologia varen servir d’exemple.

La Taula rodona coordinada per la representant pre-doctoral amb temes de gènere, Irene Quintana Gispert i amb estudiants de 6 Programes de doctorat de la UdG: d’ Educació: Maialén Beltrán Arreche i Francesc Xavier Pujol; d’ Estudis de Gènere: M. Gloria Cayulef Contreras; de Psicologia, Salut i Qualitat de Vida: Rubén López Lorenzo; de Ciències Humanes, del Patrimoni i de la Cultura: Marc Sayols Batlle i Georgina Torra i Guixeras; en Ciència i Tecnologia de l’Aigua: Meritxell Valenti Quiroga, vam introduir qüestions com : Com modificar l’educació incorporant el que es treballa des de la recerca feminista com l’afecte, la sensibilitat,...?; Com fer que les veus de col·lectius de diversitat funcional tinguin major representació a l’acadèmia?; Quins són els reptes de les ciències humanes i socials per a assolir unes ciències antiracistes que qüestionin la matriu colonial? ; Com confrontem els avenços antifeministes i els moviments anti-gènere fóra i dins l’acadèmia?; Com incorporar la perspectiva de gènere quan s’investiga, per exemple, sobre autors amb aportacions al món de l’art o en la història? ; Com incorporar la perspectiva de gènere quan s’investiga analitzant composicions o a partir d’observació de microscopi?; Com actuar vers les violències masclistes i transversalitzar la perspectiva de gènere en recerca més enllà de qui ja ho està treballant o sensibilitzat? De les respostes i el debat, va sorgir que si no es pot incorporar directament, cal analitzar el context de producció/creació; que “no generalitzar” té efectes positius tan socials com econòmics i polítics pel que fa a les desigualtats; que en situació experimental, qui recull les dades pot tenir biaix o els mateixos instruments i que cal valorar la interpretació o els seus efectes en la diversitat humana així com valorar les conseqüències, a llarg termini, pels éssers humans i el planeta, com per exemple ara amb la intel·ligència artificial. Un Debat molt valuós i de gran interès pel progrés vers una ciència justa, igualitària i innovadora en relació a les noves recerques doctorals en curs.